

Роман Крайчик

Християнське таїнство Священства встановлене Господом нашим Ісусом Христом. Наш Спаситель є Первосвящеником Нового Завіту. Христос не просто встановив нове християнське Таїнство, а увінчав старозавітне священство. Ми знаємо, що священниче служіння Старого Завіту найперше було пов'язане із жертвоприношенням. З Біблії дізнаємось про перші жертвоприношення синів Адама, згодом Ноя, Авраама, Ісаака, Якова, Мойсея. Після виходу ізраїльського народу з Єгипту священство стає притаманним лише для нащадків Аарона, брата Мойсея, хоча і весь ізраїльський народ, заключивши союз з Богом, стає «царством священників, народом святим» (пор. Вих 19,6).

Священики Старого Завіту були покликані до служіння при скинії, а потім при храмі. Вони звершували жертви, які люд приносив для Ягве. На чолі священників був первосвященик, який раз у рік, у великий день очищення, входив у Свята Святих «...і то не без крові, що її він приносить за свої і людські провини» (Євр 9,7). Ще один аспект служіння старозавітного священства полягав у звіщанні Божої волі, тлумаченні Закону та наставленні народу.

Бог Отець послав свого Сина «не [...] світ засудити, лише Ним – світ спасти» (Йо 3,17). Впродовж свого земного життя Христос являв себе як Первосвященика. Цей образ Він передав його вибраним апостолам та їх наступникам. Господь наш Ісус Христос – Добрий Пастир – дав своє життя за овець. Священство Христове є відмінним від старозавітного тим, що Спаситель став не лише Тим, Хто приносить жертви, але і водночас Тим, Кого приносять. Його жертва – єдина і неповторна.

В євангельських розповідях про страсті та воскресіння Христові можемо виокремити декілька етапів становлення священства. Перший етап – це Тайна Вечеря, коли, започатковуючи Пресвяту Євхаристію, Господь заповів своїм учням: «Чиніть це на мій

спомин» (Лк 22,19). Далі своєю смертю на хресті наш Спаситель скасував старозавітні кровні жертви і, ставши досконалою жертвою, показав своїм учням, яким має бути новозавітне священство. Останній етап земної місії Христа – явлення воскреслого Господа дванадцятьом і Його заповідь «Ідіть, отже, і зробіть учнями всі народи: хрестячи їх в ім'я Отця і Сина і Святого Духа» (Мт 28,19). Ця заповідь Христова стала для учнів скріпленням і вказанням дороги. Адже після хресної смерті нашого Господа на апостолів напав великий страх перед майбуттям. Однак Христос своїм явленням найперше стверджує своїх учнів у вірі, запевняє їх у знищенні влади смерті і настановляє на подальшу діяльність: «Як мене послав Отець, так я посилаю вас» (Йо 20,21). З Діяннь апостольських ми дізнаємося, як апостоли, перші, хто прийняв від Господа тайну Священства, сповняли Христову заповідь проповідувати всім народам.

Вище ми згадували про спадкоємність старозавітного священства. Однак спадкоємність ця була лише кровна, законна. За Законом Господь наш Ісус Христос не міг бути священиком, адже не походив із синів Аарона, однак про нього псалмопівець каже: «Ти – Єрей повіки на зразок Мелхіседека» (Пс 109,4). Це означає, що від Ісуса Христа священство стає не спадкоємним по крові, але «за силою життя нетлінного» (Євр 7,16). Ця спадкоємність триває до сьогодні, а отже священнослужителі сьогодні через безперервність священничого рукоположення від апостолів до єпископів є прямими наступниками учнів Христових. Як наступники апостолів, священики покликані найперше сповняти заповіді Христові, дані апостолам: звершувати безкровну жертву Тіла і Крові, бути добрими пастирями, які кладуть життя своє за овець, і йти між народи, несучи їм благовість.

У святій тайні Священства є три ступені: дияконство, пресвітерство та єпископство.

Перший ступінь священства – дияконство (грец. *δίακονος* – слуга, служитель) – має в своїй основі аспект служіння Церкві, яке показав сам Христос: «Боже, Спасителю наш, Ти нетлінним своїм голосом закон служіння для Твоїх апостолів установив і первомученика Стефана першим дияконом вибрав, і самого себе найпершим виконавцем дияконського служіння проповідував...» (Архиєрейська молитва на Чині поставлення диякона). Диякон покликаний допомагати священику чи єпископу звершувати Божественну Літургію та інші богослужіння а також дбати про чистоту та красу божого храму, оскільки він сам ще не може звершувати Святих Таїн. Так само дияконський чин покликаний бути помічником вищим за ієрархією священнослужителям у проповіді Христового Євангелія.

Наступний ступінь – пресвітерство. Кожен священик є обраний, посвячений та посланий

для того, щоб здійснювати вічну місію нашого Спасителя. Він звершує шість із семи святих Таїн (крім святої тайни Священства). Кожний ієрей, як ми вже згадували, покликаний звершувати Божественну Літургію, провадити довірену йому паству та нести Слово Боже. Однак у сучасному світі місійна діяльність, проповідання чи то священників, чи то мирян часто критично сприймається крізь призму небезпеки обмеження релігійної свободи або неповаги до культур інших народів. Однак місійність священника має насамперед вселенський характер і покликає його проповідувати для всіх. Церква Христова покликана звіщати спасіння, яке перевершує всі культури і їх оживляє. Священик задіює всі свої сили для проповідання Христа Розп'ятого і Воскреслого.

Найвищий ступінь священства – єпископство. Єпископ є спадкоємцем повноти апостольського служіння, тобто він має повноту благодаті священства. Особливостями служіння єпископа, крім тих, які має священник, є також рукоположення (висвячення) інших єпископів, пресвітерів та дияконів. Він єрархічно перебуває на найвищому ступені священства і покликаний молитовно опікуватися та звершувати управління у місцевій церкві – єпархії. Важливим аспектом цього служіння є наставлення висвячених ним священників на чолі парафіяльних спільнот. Окрім цього архиєрей поставлений на служіння Слова Божого. У другій молитві на Чині архиєрейського рукоположення читаємо: «Ти, Господи, зроби і цього, об'явленого нам завідателя архиєрейської благодаті, щоб він наслідував Тебе, істинного пастиря, який поклав душу свою за вівці свої, був провідником сліпих, світлом тих, що в темноті...». Це служіння полягає насамперед у тому, що єпископ в разі небезпеки ересі зобов'язаний стати на захист правдивого сповідання Христової віри та бути його гарантом, а також сповняти Христову заповідь проповідувати та поширювати Євангеліє аж до краю землі.

Отже обов'язок бути свідком Христовим і проповідувати Благую Звістку лягає на кожного християнина, але в першу чергу до цього покликані ті, хто належить до священничого чину – диякони, священники і єпископи. Вони перейняли цю велику місію разом з священничим рукоположенням, неперервна лінія якого сягає ще найближчих Христових учнів і благовісників, які першими почули Христову заповідь: «Ідіть і навчайте всі народи...».

Роман КРАЙЧИК, «Ідіть, отже, і зробіть учнями всі народи: хрестячи їх в ім'я Отця і Сина і Святого Духа» (Мт 28,19) // СЛОВО №2 (78), червень-серпень 2019